

การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้บูรณาการจริยธรรมอิสลาม (อัล-อัคหลาค) กับสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

Development of Integrated Learning Units on Islamic Ethics (Al-Akhlak) and Thai Subject for Prathomsuksa 5 students

จินดา ราชนิยม¹, มุหัมมัดตอลาล แกมะ² และซัมซุ สาอุ³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพหน่วยการเรียนรู้บูรณาการจริยธรรม (อัล-อัคหลาค) กับสาระการเรียนรู้ภาษาไทย 2) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้หน่วยการเรียนรู้บูรณาการ และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนโดยใช้หน่วยการเรียนรู้บูรณาการ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านน้ำดำ จังหวัดปัตตานี จำนวน 25 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่เรียนโดยการใช้หน่วยการเรียนรู้บูรณาการ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 2) ประสิทธิภาพของหน่วยการเรียนรู้ผ่านเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ 80/80 โดยมีค่าเท่ากับ 82.50/84.00 และ 3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยการใช้หน่วยการเรียนรู้บูรณาการอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: บูรณาการ หน่วยการเรียนรู้ จริยธรรมอิสลาม ภาษาไทย

Abstract

This research aimed 1) to develop the integrated learning Units on Islamic Ethics(Al-Akhlak) and Thai language lessons plans, 2) to compare between pretest and posttest achievements for students that learned by lessons plans, 3) to study satisfaction of students that learned by lessons plans. The sample is 25 students 5th of Bannamdum primary school Pattani province. The results were that 1) effectiveness(E_1/E_2) of lessons plans was higher than the efficiency standard 82.50/84.00 , 2) students's achievements increased with statistically significant at the .05

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการสอนอิสลามศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ยะลา 95000 ประเทศไทย

^{2,3} สาขาการสอนอิสลามศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ยะลา 95000 ประเทศไทย

level after learning through these lesson plans , 3) the students who leaned by these lesson plans have satisfaction in high level.

Keywords: Integration, Lessons plans, Islamic Ethics (Al-Akhlaq), Thai language

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไข พ.ศ. 2545 มาตรา 23 ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรมและการบูรณาการตามความเหมาะสมและหลักสูตรอิสลามศึกษามุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือ รักการอ่าน อัลกรุอ่าน รักการละหมาด รักความสะอาด มีมารยาทแบบอิสลามและมีความรับผิดชอบ โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้จริยธรรม (อัล-อัคลาค) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มุ่งเน้นการปฏิบัติตนเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน มารยาทในการโดยสารและการขับชี่ยานพาหนะ ทั้งนี้เพื่อให้ นักเรียนมีความเข้าใจ สามารถปฏิบัติตนตามจริยธรรมในชีวิตประจำวันได้ (กระทรวงศึกษาธิการ ,2553) ซึ่งท่านศาสตราจารย์มุฮัมมัด (ชล.) ได้เป็นแบบอย่างทางด้านจริยธรรมที่เกี่ยวกับมารยาท บุคลิกภาพ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ จึงต้องบูรณาการคุณธรรม จริยธรรมไว้ด้วย (อิบราเฮ็ม ณรงค์วิชาเขต,2546)

จากประสบการณ์การสอนภาษาไทยและจริยธรรมอิสลาม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของผู้วิจัยพบว่า ผู้เรียนยังขาดคุณธรรมจริยธรรมหลายประการ เช่น ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความใฝ่รู้ มารยาทอันพึงประสงค์ และพบว่าสาเหตุที่แท้จริง คือ นักเรียนยังขาดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการปฏิบัติตามคุณธรรมจริยธรรมดังกล่าว จึงคิดแก้ปัญหาโดยพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ บูรณาการจริยธรรมอิสลามกับสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่ผู้เรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพหน่วยการเรียนรู้บูรณาการจริยธรรมอิสลามกับสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
2. เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนโดยใช้หน่วยการเรียนรู้บูรณาการจริยธรรมกับสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนโดยใช้หน่วยการเรียนรู้บูรณาการจริยธรรมกับสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

แนวคิด ทฤษฎี และกรอบแนวคิด

หน่วยการเรียนรู้คือหัวใจของหลักสูตรประกอบด้วยมาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และเวลาเรียน ซึ่งเมื่อเรียนครบทุกหน่วยย่อยแล้วผู้เรียนสามารถบรรลุตัวชี้วัด โดยวิเคราะห์จากคำอธิบายรายวิชา และหน่วยการเรียนรู้ที่จัดทำ กำหนดเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้เป็นขั้นตอนที่สำคัญของการนำหลักสูตรสถานศึกษาเข้าสู่ชั้นเรียน การออกแบบหน่วยการเรียนรู้เริ่มจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชื่อมโยงของมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัดที่สามารถนำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันได้ และสามารถนำพาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ คือ การนำเอาเนื้อหาวิชาศาสตร์ต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันมาประสมประสานหลอมรวมกันอย่างกลมกลืน ซึ่งครูเป็นผู้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้การสอนและเป็นผู้ชี้แนะแนวทางให้กับผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างสมดุล ทั้งด้านความรู้ความเข้าใจเจตคติและทักษะสามารถแก้ปัญหาที่ประสบในชีวิตประจำวันได้ กระทรวงศึกษาธิการ (2553)

ยุทธนา เกื้อกุล (2550) วิธีสอนแบบเล่าเรื่องของท่านนบีมุฮัมมัด เป็นวิธีสอนที่เหมาะสมกับการสอนจริยธรรม ทำให้เด็กได้คิดจินตนาการ ไตร่ตรอง ทำให้เด็กสนใจฟังในสิ่งที่ผู้เล่านำเสนอ และเมื่อฟังจบแล้วได้ข้อคิดคติเตือนใจสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยเฉพาะเรื่องที่ปรากฏในอัลกุรอานและสุนนะฮ์ที่เกี่ยวข้องกับปีต่างๆ เรื่องเกี่ยวกับประชาชาติยุคก่อน เรื่องเล่าเกี่ยวกับสิ่งเร้นลับ ซึ่งการเล่าเรื่องหรือการเล่านิทานจึงมีส่วนสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็กอย่างมาก นิทานสามารถเป็นสื่อการสอนที่สามารถปลูกอารมณ์ต่างๆ เช่นความสนุกสนาน ตื่นเต้น เห็นใจ เศร้า แก่เด็กเป็นอย่างดี การถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ ยิ่งตรึงใจและดึงดูดเท่าใด เด็กก็จดจำเก็บไว้ในจิตใต้สำนึกได้ง่ายเท่านั้น นอกจากนั้นความรู้สึกแปลกใหม่ของบทนิทาน อันเป็นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้พร้อมกันด้วย ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2553) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศุภศิริ บุญประเวศ (2552) วิธีการถ่ายทอดความหมายจริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือแบบเรียนภาษาไทยและหนังสือการ์ตูนผ่านโครงเรื่องและแก่นของเรื่องบุคลิกภาพของตัวละครบทบรรยาย บทสนทนาโดยถ่ายทอดความหมายจริยธรรมในรูปของบทบรรยายมากที่สุดปรากฏในรูปของภาพและคำบรรยายซึ่งภาพและบทบรรยายสามารถทำให้แยกแยะบุคลิกภาพที่ส่งเสริมจริยธรรมได้เด่นชัดมาก ซึ่งตามทฤษฎีรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาด้านจิตพิสัยของ แครท โวทบลูมและมาเซีย (Krathwohl Bloom and Masia) ซึ่งในด้านเจตคติหรือความรู้สึกได้จัดลำดับขั้นของการเรียนรู้ไว้ 5 ขั้นตอน1) การรับรู้ ขั้นที่ผู้เรียนได้รับค่านิยมที่ต้องการจะปลูกฝัง 2) สู่เรื่องใหม่ คือการตอบสนองของผู้เรียนได้รับรู้และเกิดความสนใจในค่านิยมนั้น 3) ให้คุณค่า ผู้เรียนได้รับ

ประสบการณ์ และเห็นคุณค่าทำให้มีเจตคติที่ดีต่อค่านิยมนั้น 4) นำนิยมเป็นขั้นที่ผู้เรียนรับค่านิยมที่ตนเห็นคุณค่านั้นเข้ามาอยู่ในระบบของตน 5) สมประสงค์เป็นขั้นที่ผู้เรียนปฏิบัติตนตามค่านิยมที่ตนรับมาอย่างสม่ำเสมอและทำจนกระทั่งเป็นนิสัย

ผู้วิจัยสรุปว่า จริยธรรมควรเริ่มปลูกฝังจากสถาบันครอบครัว และโรงเรียนมีส่วนส่งเสริมปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่เด็กและเยาวชน เป็นการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนก่อนทักษะด้านต่างๆ เป็นการช่วยแก้ปัญหาจริยธรรมไปในตัวด้วย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi – experimental research) ตามแบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวมีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (One-Group-Pretest-Posttest) ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงแบบแผนการวิจัย

กลุ่ม	สอบก่อนเรียน	ทดลอง	สอบหลังเรียน
R	T ₁	X	T ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการวิจัย

R	แทน	การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่มาจากการสุ่มเลือกแบบเจาะจง
X	แทน	การจัดการเรียนการสอนโดยใช้หน่วยการเรียนรู้บูรณาการ
T ₁	แทน	ทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ
T ₂	แทน	ทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนบ้านน้ำดำ จำนวน 25 คนได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย เกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ 80/80 (ทศนา เขมมณี, 2548) ค่าร้อยละค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบด้วยค่าแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent t-test)

ผลการวิจัย

1. หน่วยการเรียนรู้บูรณาการจริยธรรมกับสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่พัฒนาขึ้น มีทั้งหมด 4 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยที่ 1 เรื่อง“พ่อค้า หน้าใสใจซื่อ” หน่วยที่ 2 เรื่อง“น้ำยางในคืนฝนตก”

หน่วยที่ 3 เรื่อง“สุดา ล่าฝืน” และหน่วยที่ 4 เรื่อง“กลับบ้านเร้ากรออยู่” ทุกหน่วยมีประสิทธิภาพเกณฑ์ที่กำหนดโดยแต่ละหน่วยผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่ามีเหมาะสมใช้สำหรับจัดการเรียนการสอนได้ คือ มีองค์ประกอบครบถ้วนถูกต้อง แต่ละองค์ประกอบมีความสอดคล้องกัน พบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 0.69-1.00

1. การหาประสิทธิภาพของหน่วยการเรียนรู้บูรณาการจริยธรรมอิสลามกับสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 แสดงดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ โดยใช้หน่วยการเรียนรู้บูรณาการจริยธรรมอิสลามกับสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วย การเรียนรู้	เรื่อง	ค่าประสิทธิภาพ			การแปลผล
		E_1	E_2	E_1 / E_2	
1	“พ่อค้า หน้าใสใจซื่อ”	81.50	82.00	81.50 / 82.00	สูงกว่าเกณฑ์
2	“น้ำยางในคืนฝนตก”	82.50	84.00	82.50 / 84.00	สูงกว่าเกณฑ์
3	“สุดา ล่าฝืน”	81.25	83.00	81.25 / 83.00	สูงกว่าเกณฑ์
4	“กลับบ้านเร้ากรออยู่”	84.00	88.00	84.00 / 88.88	สูงกว่าเกณฑ์
เฉลี่ยโดยรวม		82.50 / 84.00			สูงกว่าเกณฑ์

จากข้อมูลตารางที่ 2 พบว่า ค่าประสิทธิภาพของหน่วยการเรียนรู้บูรณาการจริยธรรมอิสลามกับวิชาภาษาไทย ค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 82.50 / 84.00 ซึ่งแปลผลได้ว่า หน่วยการเรียนรู้บูรณาการจริยธรรมอิสลามกับวิชาภาษาไทยมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (80/80) และเมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่องปรากฏว่ามีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดทุกเรื่อง คือ 81.50 / 82.00, 82.50 / 84.00, 81.25 / 83.00, 84.00 / 88.25 มีประสิทธิภาพ E_1 , E_2 80/80 อยู่ในระดับมากสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 82.50 / 84.00

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนโดยใช้หน่วยการเรียนรู้บูรณาการจริยธรรมอิสลามกับสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีรายละเอียดตามตาราง 3

ตารางที่ 3 การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้หน่วยการเรียนรู้บูรณาการจริยธรรมอิสลามกับสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ผลสัมฤทธิ์	N	\bar{X}	S.D	t
ก่อนเรียน	25	20.96	4.89	
หลังเรียน	25	28.40	2.94	-9.472*

หมายเหตุ * ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้จากหน่วยการเรียนรู้บูรณาการจริยธรรมอิสลามกับวิชาภาษาไทย ทั้ง 4 หน่วย ทุกคุณลักษณะในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06

สรุป

การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้บูรณาการจริยธรรมอิสลามกับสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้ดำเนินการตามหลักการสร้างหน่วยการเรียนรู้บูรณาการอย่างมีระบบตามหลักวิชาการของ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) โดยมีการศึกษาหลักสูตร จัดทำหน่วยการเรียนรู้ การวางแผนการจัดการเรียนรู้วิเคราะห์สาระมาตรฐานและนำหน่วยการเรียนรู้สู่แผนการจัดการเรียนรู้ และเนื้อหาของกิจกรรมมีความเหมาะสมกับสติปัญญาและวัยของผู้เรียน พบว่าค่าประสิทธิภาพของหน่วยการเรียนรู้บูรณาการจริยธรรมอิสลามกับวิชาภาษาไทย ค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 82.50 / 84.00 ซึ่งแปลผลได้ว่า หน่วยการเรียนรู้บูรณาการจริยธรรมอิสลามกับวิชาภาษาไทยมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (80/80) ทั้งนี้เป็นเพราะผู้วิจัยใช้ วิธีสอนแบบเล่าเรื่องของท่าน นบีมุฮัมมัด (ซล.) เป็นวิธีสอนที่เหมาะสมกับการสอนจริยธรรมอิสลาม ทำให้เด็กได้คิดจินตนาการ ได้ไตร่ตรอง ทำให้เด็กสนใจฟังในสิ่งที่ผู้เล่านำเสนอ และเมื่อฟังจบแล้วได้ข้อคิดคติเตือนใจสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ยุทธนา เกื้อกุล (2550) ซึ่งนิทานที่ใช้เป็นสื่อในการสอนจริยธรรมมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตอัตลักษณ์ของผู้เรียนในบริบทโรงเรียน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงมีส่วนสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็กอย่างมาก สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานของงานวิจัยที่ผ่านมา เช่น ฟาฎิมะฮ์ แวสะมะแอ (2553) นอกจากนี้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างหลังเรียนและก่อนเรียนโดยใช้หน่วยการเรียนรู้บูรณาการจริยธรรมอิสลามกับสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติ .05 ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการประเมินผลด้านความรู้ของทศนา แชมมณี (2548) ทำให้กล่าวได้ว่า หน่วยบูรณาการครั้งนี้สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี ในส่วนของความพึงพอใจ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนจากหน่วยการเรียนรู้บูรณาการจริยธรรมอิสลามกับสาระการเรียนรู้ภาษาไทยอยู่ในระดับมาก และผู้วิจัยยังสังเกตเห็นว่าผู้เรียนมีความสนใจและมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมต่างๆ อย่างดี เช่น การศึกษาใบความรู้ การทำแบบฝึกหัดทั้งนี้เนื่องจากการสอนมีความน่าสนใจ กล่าวคือ มีภาพประกอบซึ่งอาจทำให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจ และมีพัฒนาการทางการเรียนดีขึ้น และได้ร่วมกิจกรรมต่างๆ ด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลินทำให้เกิดการเรียนรู้ที่คงทน และผู้สอนได้สร้างบรรยากาศชั้นเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น ใช้วาจานุ่มนวล ดังจะเห็นว่าในปีพ.ศ. ๒๕๕๑ “ความอ่อนโยนนั่นจะไม่ถูกใส่ไว้ในสิ่งใดนอกจากจะทำให้สิ่งนั้นสวยงาม และจะไม่ถูกถอดถอนออกจากสิ่งใดนอกจากจะทำให้สิ่งนั้นน่ารังเกียจ” สิ่งเหล่านี้เป็นการเสริมแรงทางบวก ทำให้นักเรียนมีความภาคภูมิใจและมีความเชื่อมั่นในตนเอง ส่งผลถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนต่อหน่วยการเรียนรู้บูรณาการจริยธรรมอิสลามกับสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสูงขึ้น ซึ่งเป็นเทคนิคการสอนที่สอดคล้องกับแนวทางการบูรณาการ คือ ความพร้อมจะเกิดขึ้นได้เมื่อมีความพึงพอใจและมีเสริมแรงที่ดี (สำลีรักสุทธิ, 2551) ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

คำขอบคุณ

ขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาที่ได้มอบทุนการศึกษาตลอดหลักสูตร

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น*

พื้นฐาน 2551 (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์เกษตรกรแห่งประเทศไทย.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2553). *การจัดการเรียนรู้แนวใหม่*. นนทบุรี: สหมิตรพรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์เกษตรกรแห่งประเทศไทย.

ทศนา แชมมณี . (2548). *ศาสตร์การสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พาว์มิยะฮ์แวงสะมาแอ. (2553). *การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการอิสลามโดยใช้ชุดแบบฝึก*

ทักษะภาษาไทย สำหรับเด็กมุสลิมชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนจริยอิสลามศึกษา

อนุสรณ์ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (อิสลาม

ศึกษา). ปัตตานี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

- ยุทธนา เกื้อกูล. (2550). *วิทยาการสอนของท่านนบีมุฮัมมัด*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหา
บัณฑิต (อิสลามศึกษา). ปัตตานี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี.
- ศุภศิริ บุญประเวช. (2552). *การพัฒนาหนังสือนิทานเพื่อเพิ่มทักษะการเขียนสะกดที่ไม่ตรงมาตรา
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนคาเบรียล*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต (การสอนภาษาไทย). กรุงเทพฯ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยปากร.
- ลำลี รักสุทธิ. (2551). *แผนต้นแบบ แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ภาษา
พาทีและวรรณคดีลำนำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เพิ่ม
ทรัพย์การพิมพ์
- อิบราเฮ็ม ณรงค์รักษาเขต. (2546). *ประวัติการศึกษา*. ภาควิชาอิสลามศึกษาวิทยาลัยอิสลาม.
ปัตตานี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.